

Viite: STM068:00/2015

Dnr ALLM:1254 /2015

§ 5 Lausuntopyyntö / Hallituksen linjaus itsehallintoalueiden aluejaosta ja sote-uudistuksen askelmerkit

Kaupunginvaltuusto 25.1.2016 § 5
Kaupunginhallitus 18.1.2016 § 5

Kaupunginhallitus 18.1.2016 § 5

Valmistelija: thomas.flemmich(at)raseborg.fi, puh. 019 289 2100
Esittelijä: Tom Simola, kaupunginjohtaja

Hallitus on päätöksillään 20.10.2015 ja 7.11.2015 viitoittanut sote-rahoitusuudistuksen sekä perustettavien itsehallintoalueiden määrän ja aluejaon.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta, itsehallintoalueiden perustamista ja aluehallintouudistusta valmistellaan sosiaali- ja terveysministeriön ja valtionvarainministeriön yhteisessä hankkeessa, jota hallinnoidaan teknisesti sosiaali- ja terveysministeriössä.

Vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisestä siirtyy kunnilta ja kuntayhtymiltä 18 itsehallintoalueelle. Itsehallintoalueet muodostetaan maakuntajaon pohjalta. Itsehallintoalueet vastaavat sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisestä lain ja sen nojalla tehdyn valtioneuvoston järjestämissäätöksen mukaisesti. Itsehallintoalueet järjestävät sote-palvelut joko yksin tai lailla säädettävät kolme itsehallintoaluetta tukeutuen lailla säädettävän työnjaon mukaisesti vaativimmissa palveluissa muiden itsehallintoalueiden palvelurakenteisiin siten, että sosiaali- ja terveydenhuollossa on maassa 15 selkeää alueellista kokonaisuutta, joilla sote-palvelut järjestetään.

Valtionohjauksella turvataan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden yhdenvertainen saataavuus, valinnanvapauden toteutuminen, asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuus sekä kielelliset oikeudet. Hallitus laajentaa sosiaali- ja terveydenhuollon tuotannon monipuolisuutta. Itsehallintoalue tuottaa tarvittavat palvelut itse tai voi käyttää yksityisen tai kolmannen sektorin palveluita. Jatkovalmistelussa huolehditaan julkisen palvelulupauksen piiriin kuuluvien julkisesti ja yksityisesti tuotettujen palveluiden kustannusten, kustannustehokkuuden, laadun ja vaikuttavuuden vertailtavuudesta eri palvelutuottajien kesken sekä innovaatioiden ja kokeilujen edellytyksistä. Julkisten ja julkisesti rahoitettujen yksityisten sote-palveluiden laatu- ja kustannustietojen tulee olla julkisia avoimen vertailun mahdollistamiseksi. Itsehallintoalueen tulee ennen palveluiden tuottamista itse vertailla oman palvelutuotannon tehokkuutta ja mahdollisuuksia hyödyntää yksityisen ja kolmannen sektorin tuotantoa sekä mahdollisuuksia järjestää palvelutuotanto yhteistyössä muiden itsehallintoalueiden kanssa. Itsehallintoalueet erottavat sisäisessä valmisteluprosessissaan ja -organisaatiossaan sote-järjestämistehtävien valmistelun itsehallintoalueen oman tuotannon johtamisesta.

Itsehallintoalueiden yhteistyölle ja tehokkaalle toiminnalle luodaan puitteet perustamalla itsehallintoalueiden omistama valtakunnallinen yhteishankintayksikkö. Itsehallintoalueille perustetaan niiden omistuksessa olevat, yhteiset valtakunnalliset toimitilapalvelut, henkilöstö-, talous- ja tie-

tohallinto- ja ICT-palvelut, tutkimuksen koordinaatiopalvelut ja mahdolliset yhteiset laiteinfrastruktuuripalvelut.

Itsehallintoalueiden yhteisen valtakunnallisen tietohallinto- ja ICT-palvelun tärkeänä käytännön tehtävänä toteuttaa tiedon integraatiolle ja palveluiden sujuvuudelle tarvittava yhtenäinen ICT-alusta.

Täydellisellä asiakas- ja potilastiedon sekä ohjaustiedon integraatiolla luodaan edellytykset asiakaslähtöisille, integroiduille sosiaali- ja terveydenhuollon palveluille. Käyttäjä voi itse valita palveluiden julkisen, yksityisen tai kolmannen sektorin tuottajan. Valinnanvapaus toteutetaan pääsääntönä perustasolla ja soveltuvin osin erikoistason sote-palveluissa.

Itsehallintoalueet perustetaan monitoimialaisiksi. Niille osoitetaan 1.1.2019 lähtien seuraavat tehtävät:

- pelastustoimen tehtävät ottaen kuitenkin huomioon mahdolliset tarpeet järjestää itsehallintoaluetta laajempaa aluetta ja väestöpohjaa vaativat tehtävät laajemmalla alueella
- maakuntien liitoille kuuluvat alueiden kehittämisen ja sen rahoituksen mukaan lukien EU:n ohjelmaperusteisen rahoituksen välittämisen tehtävät sekä alueellisen maankäytön suunnittelun tehtävät
- ELY-keskuksissa hoidettavat alueiden ja niiden elinkeinoelämän kehittämistehtävät mukaan lukien maaseutuelinkeinojen kehittämis- ja rahoitustehtävät
- mahdollisesti ympäristöterveydenhuolto

Samalla selvitetään voidaanko joitakin aluehallinnon ja alueellisesti hoidettuja tehtäviä siirtää kokonaan tai joiltain osin kunnille. Selvitysten pohjalta hallitus tekee erillisen päätöksen aluehallintouudistuksen valmistelusta ja itsehallintoalueille siirrettävistä tehtävistä.

Samalla uudistetaan myös sosiaali- ja terveystieteiden palveluiden rahoitusjärjestelmä ja puretaan nykyinen monikanavainen rahoitus. Rahoitusuudistuksen valmistelu on aloitettu syksyllä 2015 ja linjaus uudesta rahoitusmallista on tarkoitus tehdä alkuvuodesta 2016.

Vaihtoehdot sote-rahoituksen järjestämiseksi ovat kuntien rahoitus, valtion rahoitus tai itsehallintoalueille myönnettävä verotusoikeus.

Kuntien rahoitusmallin on katsottu olevan ristiriidassa perustuslain turvaaman kuntien itsehallinnon kanssa, eikä sitä näin ollen voida pitää toteuttamiskelpoisena. Itsehallintoalue on oma juridinen oikeushenkilö ja kyseessä on uusi hallinnontaso, jonka päätöksenteko ei perustu enää kuntien valitsemiin edustajiin vaan vaaleilla valittuun itsehallintoalueen omaan hallintoon. Tehtävä ei ole enää kunnallinen, vaan itsehallintoalueelle säädetty tehtävä. Kunnallisen itsehallinnon näkökulmasta rahoitusvastuu tarkoittaisi, että kunnat rahoittaisivat muulle taholle säädettyä tehtävää ja tällaista on pidetty perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännössä jo aiemmin ongelmallisena jopa huomattavasti vähäisemmän määrän osalta. Kuntapohjainen itsehallintoalueen rahoitusmalli tarkoittaisi, että noin puolesta kuntataloudesta päättäisi itsehallintoalue.

Näin ollen sote-palveluiden rahoitusmalliksi jäisi valtion rahoitus. Valtion rahoitus voitaisiin toteuttaa ainakin kolmella tavalla: uudella ansiotuloista perittävällä sote-verolla, nykyisiä ansiotulooveroperusteita muuttamalla tai toteuttamalla laajempi verouudistus, jossa myös muuta kuin tuloverotusta muutettaisiin. Näistä valtion rahoituksen vaihtoehdoista erillisen sote-veron käyttöönotto olisi helpoimmin toteutettavissa. Valtion rahoitusvaihtoehdon rinnalla vaihtoehtoisena rahoitusvaihtoehtona tarkastellaan myös vaihtoehtoa, jossa itsehallintoalueille myönnettäisiin

verotusoikeus eli ne vastaisivat itsenäisesti sekä palveluiden järjestämisestä että niiden rahoituksesta. Lisäksi tarkastellaan vaihtoehtoa, jossa itsehallintoalueiden rahoitus toteutettaisiin valtionrahoituksen ja itsehallintoalueiden verotusoikeuden yhdistelmänä. Yhtenä valtion rahoitukseen kuuluvana vaihtoehtona on tuotu esille verorahoitteinen rahastomalli tai vakuutusyhtiöpohjainen malli.

Lähtökohtana rahoitusuudistuksen valmistelussa on oltava hallitusohjelman linjaukset, joiden mukaan kokonaisveroaste ei saa nousta ja työn verotus ei saa kiristyä millään tulotasolla. Sekä valtion että itsehallintoalueiden rahoitusmalleissa kuntien rahoitusvastuu sote-menoista poistuu. Valtion tai itsehallintoalueiden kasvaneet menot on katettava verotusta kiristämällä. Tästä seuraa, että kunnallisverotusta on vastaavasti kevennettävä eli kuntien on alennettava kunnallisveroprosenttejaan, jotta kokonaisveroaste ei nouse. Mikäli kunnallisveroprosenteille ei voida asettaa kattoa, on riskinä kokonaisveroasteen nousu ja työn verotuksen kiristymien sekä verotuksen alueellisten erojen kasvaminen kohtuuttoman suuriksi. Lähtökohtaisesti voidaan kunnallisverotukseen asetettavan katon nähdä olevan pulmallinen perustuslaissa turvatun kuntien verotusoikeuden näkökulmasta. Jatkovalmistelussa tulee selvittää onko kunnallisveron katto toteutettavissa, kun merkittävä osa kuntien vastuulla olevista tehtävistä siirtyy uudistuksen myötä itsehallintoalueille.

Sosiaali- ja terveysministeriö sekä valtiovarainministeriö pyytävät Manner-Suomen kunnilta, kuntayhtymiltä ja muilta lähetysluettelossa mainituilta tahoilta lausuntoa hallituksen linjauksesta viimeistään 9.2.2016.

Hallituksen linjauksen mukaisesti itsehallintoalueet muodostetaan maakuntajaon pohjalta. Kuntia pyydetään ottamaan lausunnossaan kantaa siihen, minkä maakunnan pohjalta muodostettavaan itsehallintoalueeseen kunta katsoo kuuluvansa sekä perustelemaan kannanottonsa. Sen vuoksi kunnille osoitettu lausuntopyyntö on kohdistettu valtuustoille.

On mahdollista menetellä myös niin, että valtuusto ottaa kantaa ainoastaan sille osoitettuihin, itsehallintoalueeseen kuulumista koskeviin kysymyksiin ja toimittaa kannasta päätösasiakirjan sosiaali- ja terveysministeriöön.

Tällöin lausuntopyynnön muihin kysymyksiin voidaan ottaa kantaa muussa kunnan toimielimessä. Mikäli kunta katsoo, ettei sen ole tarpeen ottaa alueiden muodostumiseen virallista kantaa, lausuntopyyntöön voidaan vastata kokonaisuudessaan kunnan valitsemassa toimielimessä eikä päätösasiakirjan toimittaminen ole tällöin tarpeen.

Annetut lausunnot otetaan huomioon hallituksen esityksen laatimisessa.

Taloudelliset seuraukset:

Strategiset seuraukset:

- Hyvin toimiva yhteiskuntarakenne
- Hyvä yhteistyö ja positiivinen asenne
- Kestävä kehitys
- Talouden vakaannuttaminen ja elinvoiman turvaaminen
- Kustannustehokasta terveyden ja hyvinvoinnin suhteen
- Luova ja turvallinen kasvu- ja kehitysympäristö
- Yhteistyömahdollisuus

HF

Liiteluettelo:

Liite § 5/1: Aluejaon perusteet sekä sote-uudistuksen askelmerkit

Liite § 5/2: Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitusuudistus – vaihtoehtojen arviointi

Liite § 5/3: Kyselyn vastauksia

Taustamateriaalia:

<http://alueuudistus.fi/sv/begaran-om-utlatande>

Ehdotus:

Kaupunginhallitus ehdottaa kaupunginvaltuustolle, että Raaseporin kaupungin tulee sote-uudistuksen yhteydessä kuulua Uudenmaan itsehallintoalueeseen (kyselyn 3. kysymys). Muilta osin kaupunginhallitus vastaa sosiaali- ja terveysministeriön kyselyyn liitteen § 5/3 mukaisesti, mikä toimitetaan kaupunginvaltuustolle tiedoksi.

Keskustelua.

Keskustelu päättyi.

Päätös:

Kaupunginhallitus ehdottaa kaupunginvaltuustolle, että Raaseporin kaupungin tulee sote-uudistuksen yhteydessä kuulua Uudenmaan itsehallintoalueeseen (kyselyn 3. kysymys). Muilta osin kaupunginhallitus vastaa sosiaali- ja terveysministeriön kyselyyn uuden liitteen § 5/3 mukaisesti, mikä toimitetaan kaupunginvaltuustolle tiedoksi.

Täytäntöönpano:

kaupunginvaltuusto

Kaupunginvaltuusto 25.1.2016 § 5

Liiteluettelo:

Liite § 5/1: Aluejaon perusteet sekä sote-uudistuksen askelmerkit

Liite § 5/2: Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitusuudistus – vaihtoehtojen arviointi

Liite § 5/3: Kyselyn vastauksia

Taustamateriaalia:

<http://alueuudistus.fi/sv/begaran-om-utlatande>

Ehdotus:

Kaupunginvaltuusto päättää, että Raaseporin kaupungin tulee sote-uudistuksen yhteydessä kuulua Uudenmaan itsehallintoalueeseen (kyselyn 3. kysymys). Muilta osin merkitään tiedoksi kaupunginhallituksen vastaus sosiaali- ja terveysministeriön kyselyyn, liite § 5/3.

Pöytäkirjantarkastajien nimikirjaimet:

Pöytäkirja yleisesti nähtävänä:

4.2.2016

Otteen oikeaksi todistaa:

Päätös:

Kaupunginvaltuusto päätti, että Raaseporin kaupungin tulee sote-uudistuksen yhteydessä kuulua Uudenmaan itsehallintoalueeseen (kyselyn 3. kysymys). Muilta osin merkittiin tiedoksi kaupunginhallituksen vastaus sosiaali- ja terveysministeriön kyselyyn, liite § 5/3.

Täytäntöönpano:
sosiaali- ja terveysministeriö sekä perusturvalautakunta